

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XXVIII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

si fuillo aut humano arboris radices stercote foveantur, & vetere sapis irrigentur urina. *Math. l. 1. Diesc. c. 127.* Servantur incorrupta anno toto, si cum fere matura fuerint percoli, quibus pendunt, intorqueantur in arbore, vel si postquam decerpta fuerint, argilla aqua resoluta, undique oblinantur, ac pluribus insolentur diebus. Immerguntur etiam in ferventem aquam, statim erimuntur, & Soli siccanda per octo exponuntur dies. *Malus Assyria* omnibus hotis pomifera est, aliis cadentibus, aliis maturefcentibus, aliis subnascantibus. *Tentare gentes*, inquit *Plin. l. 12. c. 3.* transferre ad sese propter remedii prestantiam *seltilibus vasis*, dato per cavernas radicibus spiramento; qualiter omnia transitura longius feri arctissime transferrique meminisse conveniet, ut semel quaque dicantur; sed nisi apud *Medos* & in *Perside* nasci noluit. *Doldius* scripsit referente *Libav. de orig. rer.* *Malum Assyrium* cum fecaretur pragnans alio inventum fuisse, quod latuerit in eo tanquam matrice suo pediculo annatum. *Quæsitum* de modo generationis; & videtur, fuisse plura in furculo poma anguste locata, & priore tardius crescente ex affluxu præreptaque nutrimenti celerius promovisse supra incumbens, quod pressu ponderis in se admisit minus, atque ita ambiit. *Mangueis* arbor est in regione *Temiltitan*; ex cujus perterebrata caudice, succus profluit aqueus. Si quis ex eo largius biberit, obstupescantibus sensibus ebrietate laborat. Cortex ad fila percommodus est. Lignum ad acus, frondes pro pellendis morbis & integendis casis aptissima. *Majol. in colloq. de plantis.*

CAPUT XXVIII.
DE MOSCHO, MUSCO,
& MACANILLO.

Moschus in cuiusdam animalis nascitur umbilico. Duo hujus animalis describuntur genera. Vnum capræ simile est, unico armatum cornu, prægrandi

grandi corpore. Huic cum in Venerem agitur, furoris vehementia intumescit umbilicus; & vomica congesto crassiore sanguine turget. *Ruell. ex Aëtio.* Tum & pabulo & potu abstinet, humique crebro volvitur, volutatione sanguine fæculento turgentem umbilicum exprimit. Emissa sanies post aliquod tempus, magnam sibi odoris suavitatem adsciscit. De altero *Scaliger*, quod sit in regno Pegu Gazellæ simile, album, ex cujus inferiore mandibula æque dentes utrinque singuli exeruntur. *Sub ejus ventre* (refero historiam ex *Scaligero Exer. 21.*) *sit sanguinis collectio in tumorem. Capta fera eam partem cum corio simul abscindunt. Quæ inter secundum gutta sanguinis effluunt caduntque, ea pro Moscho optimo aut excipiuntur, aut colliguntur. Vbi secuerunt hirudines admovent tot tamque diu, quoad earum suctu cruor universus cum ipsa detrahitur vitæ. Eum sanguinem exsiccatum aut in pulverem redactum, prioris illius perpauca illa quantitate, viribus vero efficacissimis perficiunt. Quippe centesimam satis esse produnt. Adulterationes deprehendent, si naso admovent.* Elicit syncerum admotum sanguinem. Extat aliud genus Moschi, quod Zibethum vocant, in testicularum utriculo cujusdam animalis progignitur. *Mathiol. ad lib. 1. cap. 20.* Et tanquam sudor inter ejus testiculos concresecens, calidæ humidæque facultatis. Id cavernulæ Umbilici impositum, vulvæ strangulationibus prodest mirifice. *Geranii* quædam species Moschum circa vesperam præsertim & mane redolet. Villosus Laricis *Muscus*, si incendatur, tanto flagrat impetu, ut tormentorum pulverem superate videatur. *Mathiol. loc. cit.* Quippe flammæ cum ingenti favillarum copia, in obscuræ noctis silentio, ad astra tolli cernuntur, relicto sui odoris oblectamento. Recens decerpitus, & rosaceo imbutus oleo, capitis dolores à calore exortos, mirifice mulcet: sanguinem è vulneribus manantem compescit impositus. *Macanillo* arbor est in insula S. Iohannis de portu Rico, tam noxia, ut si quis fortè sub illa obdormiscat, toto corpore inflectur. Rotis decidentis è tamis gutta si cutem

tan-

tangat, instar aquæ erodentis excoriat eandem. *Ioan. de Laet descript. America l. 1. cap. 1.* Eadem forte cum illa quæ in Canibalum Insulis nascitur. Nam & hujus fructu comesto, lingua ita inflatur, ut viginti quatuor horarum spacio, omnis illius impediatur usus. In iisdem Insulis aqua palustri ante Solis exortum lota facies ita intumescet, ut visum impediat. *Idem l. 1. cap. 18.*

CAPUT XXIX.
DE MANDRAGORA,
MALVA & MORO.

Mandragora hypnotica est. Experientia id testatur. *Lemnius in expl. herb. Biblic. cap. 2.* Cum enim semel atque iterum speciosum ac amabilem ejus fructum, negligentius in Musæo collocasset, somnolentia premebatur, redibat alacritas amoto. Idem Lybicus accidit in bello contra Carthaginenses. Vinum enim in dolis corruptit Hamilcar, Lybicusque id prædæ loco cessit. Eporum omnes somno oppressit, victoriam Carthaginensibus tradidit. *Polyan. l. 5. Ἀνδρομαγόρον* à Pythagora dicitur. Radices enim à medio ad imum proveniunt bifurcatæ, adeo ut crura hominum modo, habere videatur. Fructus mali instat superfolia ad terram procumbentia parum à radice distat. *Heidfeld. in Sphinge Philosoph.* Hinc si eo quo fructum genuit effodiatur tempore, hominis cui brachia desunt, repræsentat imaginem. Sunt & factitiæ, ex arundinum mandragoræ, bryoniæ, aliarumque plantarum radicibus. Modum effingendi à quodam impostore proditum, scripsit *Mathiol. l. 4. Diosc. c. 71.* *Sculpunt, inquit, in his adhuc virentibus tam virorum, quam mulierum formas infixis hordei, & milii granis iis in locis, ubi pilos exoriri volunt: deinde facta scrobe, tam diu tenui sabulo obruunt, quousq; grana illa radices emittant: id quod fiet viginti ad summū dierum spacio. Eruunt eas demum, & adnatas è granis radicibus acutissimo cultello scindunt.*